

ECOLOGISCH WERKPROTOCOL REINIGINGSWERKZAAMHEDEN 2018 SMEDINGHUIS

Notitie van de Zoogdiervereniging: 2018007

DATUM	13-3 2018
PROJECTNUMMER	2017023c
PROJECTNAAM	O&A SMEDINGHUIS
OPDRACHTGEVER	VASTGOEDBEHEER RIJKSVASTGOEDBEDRIJF
ONDERDEEL	ECOLOGISCH WERKPROTOCOL
MEMO	
AUTEUR(S)	E.A. JANSEN
PROJECTLEIDER	
DOCUMENTNUMMER	2018007

1. Inleiding

In opdracht van de Rijksgebouwendienst worden er reinigingswerkzaamheden (inclusief het aanbrengen van een coating) uitgevoerd aan het Smedinghuis te Lelystad.

De quickscan aanwezigheid beschermde natuurwaarden wees uit aanwezigheid van beschermde fauna niet geheel kan worden uitgesloten (Hommersen & Jansen 2017). De aanwezigheid van gierzwaluwen is gemeld, aanwezigheid van gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen wordt vermoed (Hommersen et al. 2017). Voor vleermuizen is er zelfs een jaarrond gebruik mogelijk. Daarbij worden waarschijnlijk per seizoen andere geveldelen gebruikt).

De voorziene reinigingswerkzaamheden werkzaamheden, inclusief het aanbrengen van een coating, worden erop gericht zo uitgevoerd dat verlies van kwaliteit of kwantiteit van de door beschermde fauna gebruikte plekken uit te sluiten is. De inschatting is dat de storing gering is, en door een gerichte fasering van de uitvoering, uit te sluiten is voor de meest kwetsbare perioden van de betrokken beschermde soorten (overwintering vleermuizen, kraamperiode vleermuizen, broedperiode gierzwaluwen).

Om de uitvoer van de werkzaamheden op een wijze die de soorten niet schaadt te borgen, wordt de onderhavige bindende overeenkomst, in de vorm van het ecologisch werkprotocol, vastgesteld door de eigenaar, de aannemer en de begeleidende ecooloog. Dit protocol heeft als hoofddoel verstoring van verblijfplaatsen en nesten uit te sluiten. Het verlies aan verblijfplaatsen is gezien het type werkzaamheden uit te sluiten.

Het is de initiatiefnemer en de aannemer duidelijk dat alleen de uitvoering alleen mogelijk is met het strikt volgen van dit werkprotocol.

2. Werken binnen de wet

Er is bij ons geen gedragsprotocol met betrekking tot aanwezige beschermde Flora of Fauna gevelreiniging bekend. Om te voldoen aan de zorgplicht, bescherming vanuit regiem vogelrichtlijn (gierzwaluw en andere broedvogels) en de bescherming vanuit regiem habitatrichtlijn (vleermuizen), zal het onderhoud/zullen de reinigingswerkzaamheden zo uitgevoerd moeten worden dat verstoring in de kwetsbare perioden uit te sluiten is. Verlies van verblijfplaatsen is gezien het type werkzaamheid niet aan de orde.

Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt een onderzoeksplicht, op zijn minst ten behoeve van een nadere bepaling welke soorten x functies betroffen zijn, en voor een goede inschatting van de effecten. Maar als er geen negatieve effecten te verwachten zijn is een veldonderzoek niet noodzakelijk.

Regulier onderhoud is geen ruimtelijke ontwikkeling in breedste zin van het woord. Werkzaamheden zijn kortdurend en meestal niet gericht op het verwijderen van verblijfplaatsen. Als er zodanig gewerkt kan worden dat verblijfplaatsen in kwaliteit behouden blijven en er geen verstoring optreedt dan is een ontheffing niet noodzakelijk. Door een aangepaste manier van werken in speciale perioden is aan beide voorwaarden te voldoen.

De locatie waar gierzwaluwen nestelen en broeden worden de werkzaamheden uitgesteld tot na het broedseizoen. Ook de locaties waar grote groepen vleermuizen verblijven worden tijdelijk overgeslagen.

Onze inschatting is dat de aanwezige vleermuizen (gebouw bewonende soorten van grootstedelijk gebied) de werkzaamheden in hun nabijheid (tot op 2 meter) grotendeels zullen tolereren en naar alle waarschijnlijkheid de locatie niet zullen verlaten. De verwachte effecten van het aanbrengen van een zeepoplossing en het verticaal afsproeien komen – mits uitgevoerd volgens de aanwijzingen in dit ecologisch werkprotocol – overeen met een hevige regenbui. Hiervoor geldt dat er niet in verticale voegen of spleten gespoten wordt, de werkzaamheden alleen bij daglicht worden uitgevoerd, vanaf één uur na zonsopgang tot één uur voor zonsondergang, en op elke specifieke plek (gevelplaat) niet langer dan een half uur wordt gewerkt.

Een enkel dier dat in het voor- en najaar toch reageert en de verblijfplek verlaat, zal met relatief weinig energieverlies worden geconfronteerd, waarvan mag worden aangenomen dat het geen effect zal hebben op de staat van instandhouding.

Door voorafgaand aan de werkzaamheden (1 tot 3 weken voor het ingaan van een fase) op een concrete locaties (deel van gevel of gebouw) de plekken waar zomerverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen en de nestelplekken van gierzwaluwen verwacht worden (zie bijlage 2) te onderzoeken op aanwezigheid van dieren, is bijsturing altijd mogelijk.

Deze delen van gevels en gebouwen worden vervolgens in de periode waarin de dieren hier waarschijnlijk afwezig zijn gereinigd, maar ook hier houden wij middels onderzoek de hand aan de kraan. Alle waarschijnlijke kwetsbare plekken worden vooruitlopend op de reinigingswerkzaamheden onderzocht.

De plek waar steigerbouw nodig is en het nazomerzwermen wordt verwacht, wordt deze ruim na de broedperiode van gierzwaluwen en na de nazomerzwermperiode van vleermuizen gereinigd. Dit gebeurt omdat het

plaatsen van steigers nodig is om deze werkzaamheden te kunnen uitvoeren, terwijl de aanwezigheid van steigers en nazomerzwermen negatief kan beïnvloeden.

3. Beschrijving van de werkzaamheden

Bij deze reiniging van de gevels worden twee werkzaamheden uitgevoerd. De gevelvlakken worden overdag met een drukspuit met warm water en zachte zeep gereinigd. Per gevelvlak duurt deze werkzaamheid ongeveer 15 minuten. Daarna wordt er onder lichte druk een wasachtige coating aangebracht.

Op enkele plekken wordt daarvoor een steiger opgebouwd en afgebouwd. Dit opbouwen en afbouwen duurt maximaal een week. De steiger staat maximaal 4 weken.

4. Uitgesloten werkzaamheden

Er worden geen andere werkzaamheden uitgevoerd als reinigen van de gevel en lokaal op- en afbouwen van een steiger. Er worden geen reparaties uitgevoerd. Er worden geen panelen of kozijnen vervangen. Ook wordt er geen hak- of herstelwerkzaamheden aan het voegwerk uitgevoerd.

5. Maatregelen ter voorkoming van verstoring

De belangrijkste maatregel om verstoring van beschermde fauna te voorkomen is het tijdelijk niet uitvoeren van de werkzaamheden op die locaties waar zomer- en winterverblijfplaatsen van vleermuizen en nesten van gierzwaluwen aanwezig zijn en gedurende de aanwezigheid van de dieren.

Omdat de exacte verblijfslocaties nog niet geheel in kaart zijn gebracht, worden deze aan het begin van de kwetsbare periode (15 mei- 7 juni) en 1 aug-15 aug) door de begeleidende ecooloog onderzocht en vastgelegd. Afhankelijk van de gevels waaraan gewerkt wordt zit er 2-4 weken tussen de werkzaamheden en het veldonderzoek. Locatie met grotere groepen vleermuizen worden in de uitvoering overgeslagen (0-3 locaties). Dit werk wordt later ingehaald als dieren afwezig zijn. Op plekken waar verticale spleten aanwezig zijn en waar vermoed wordt dat vleermuizen (kunnen) verblijven worden tijdelijk gedicht, alleen tijdens de werkzaamheden) met compressieband.

Het kan voorkomen dat tijdens het veldwerk niet alle vleermuislocaties gevonden worden, of dat dieren net na het onderzoek verhuisd zijn. Werknemers moeten alert blijven op dit soort situaties. Als er dieren worden waargenomen worden de tijdig werkzaamheden gestaakt, en wordt dit bij de aannemer/ hoofduitvoerder gemeld. Deze overlegt telefonisch met de begeleidende ecooloog over hoe verder te gaan. Het noodnummer is : 024-7410500 of 06-26082545.

6. Te gebruiken producten:

Het te gebruiken schoonmaakmiddel voor de kunststof gevels is het middel Kuraltex 320. Dit is een gecontreeerde neutrale reiniger op basis van oppervlakte actieve stoffen welke verdund wordt aangebracht. De werkzame stoffen zijn geetoxyleerde alcoholen (C9-C11). Deze stof is schadelijk bij inslikken en bij oogcontact.

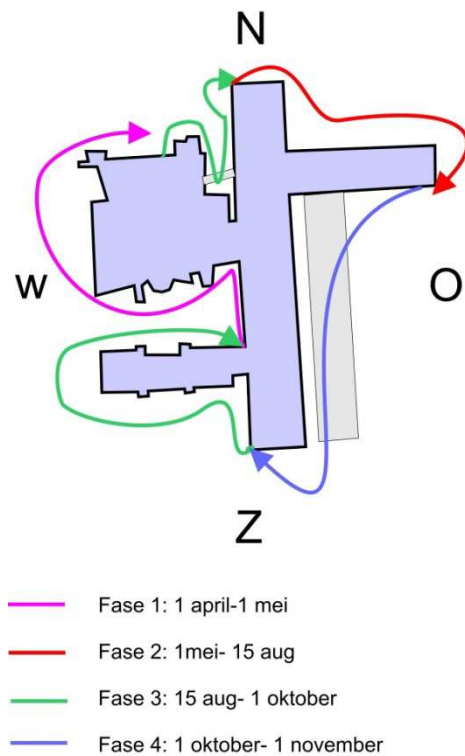
Voor hardnekkig vuil wordt het middel MBC (van de Firma Vossen) gebruikt. De werkzame stof is ammonium in een 10% oplossing met een alcohol toevoeging (1-5%). Dit middel wordt aangebracht met borstel of spons en het vuil wordt met wrijven verwijderd.

De aan te brengen coating is nanosign Easy wax van de firma Chemtec. Het oplosmiddel en werkzame stoffen worden in de productbladen niet genoemd. Er zijn geen schadelijke werkingen van het product bekend. Er zijn geen beschermingsmaatregelen nodig bij gebruik. Uit de informatie is wel te halen dat het waarschijnlijk om een oplossing in water gaat.

7. Voorbereidende werkzaamheden

Het werk wordt grotendeels (80%) uitgevoerd met een hoogwerker/gevelbakken. Alleen in de nissen (figuur 3) wordt gewerkt met een steiger. Wat betekent dat er ook een periode van opbouw en afbreken is. Dit neemt enkele dagen in beslag. De steigers worden voorzien van een valbeveiliging, maar er wordt geen gebruik gemaakt van geheel afsluitende veiligheidsdoeken. Plaatsing van de steigers wordt door een ecooloog ter plaatse gekeurd zodat eventuele in- en uitvliegen door vleermuizen niet belemmerd worden.

De aannemer organiseert een korte toolbox meeting. Dit is een verplichte bijeenkomst voor alle medewerkers. Tijdens deze ochtend krijgen zij uitleg Welke delen tijdelijk worden overgeslagen, over wat te doen wanneer er plekken zijn met duidelijke aanwijzingen op aanwezig zijn van / op gebruik van de plek door vleermuizen/gierzwaluwen op andere momenten dan bij het veldonderzoek naar voren zijn gekomen en uitleg over de wijze van tijdelijk afdichten. Dit gebeurt met Felgekleurd compressieband zodat deze opvallend zichtbaar blijft waar die band ook weer weg moet worden gehaald en geborgd wordt dat dit ook gebeurt.



Figuur 1: De werkvolgorde. Veldonderzoek kan aanleiding geven kleinere delen in fase 2 of 3 te moeten overslaan.

8. Tijdvenster & Werkwijze

Er wordt gestart vanaf 1 uur na zonsopgang en geëindigd tenminste 1 uur voor zonsondergang. Ook voor het plaatsen van de steigerdelen geldt deze beperking.

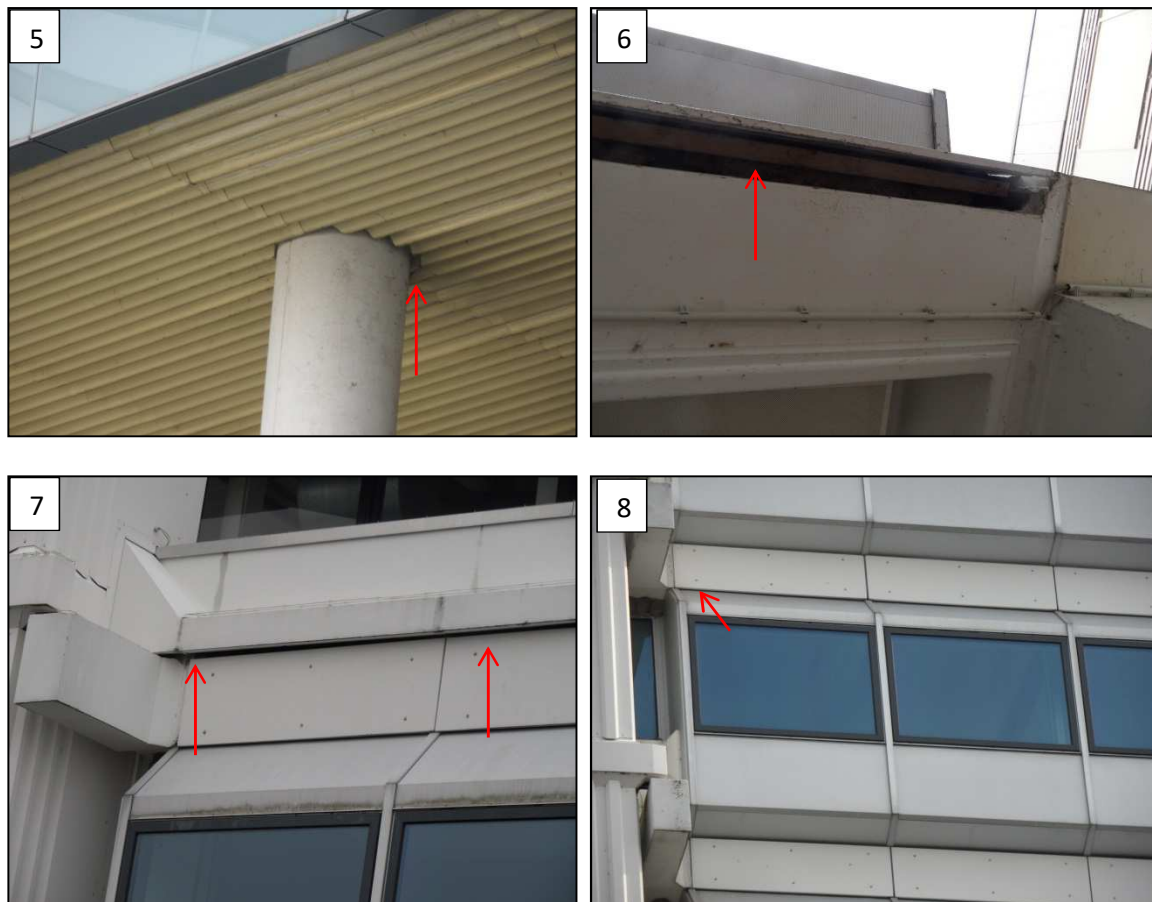
De aannemer kan 1 april de werkzaamheden starten en beëindigt zijn werkzaamheden voor 1 oktober.

De werkwijze bestaat uit van boven naar beneden afspuiten van de geveldelen.

Per geveldeel wordt maximaal 15 minuten gewerkt. Kort na het afspuiten wordt de was aangebracht.

De werkzaamheden die afwijken van het normale worden aan begeleidende ecooloog voorgelegd en schriftelijk vastgelegd (voor eventuele controles door bevoegd gezag).





Figuur 2: Voorbeelden van locaties die aandacht behoeven tijdens de uitvoering.

9. Werkvolgorde:

Fase 1:

De werkzaamheden starten aan de zuid en westgevels aan westzijde van het gebouw, zoals in figuur 1 (fase 1). Aan deze gevel worden de werkzaamheden beëindigd of gestaakt op 1 mei. Mogelijk moet tijdens de werkzaamheden een enkele verticale voeg afdicht worden.

- Indien er plekken op de zuid- en westgevel zijn waar een risico is dat de waterstraal naar binnen spuit/ het water naar binnen stroomt (zoals verticale spleten) moeten deze tijdelijk en kortdurend worden afgedicht met opvallend gekleurde compressieband.
- Deze locaties worden door de ecooloog op kaart aan de aannemer aangeleverd.
- Deze wordt daarna direct na het afspoelen weer verwijderd. Aan het einde van de dag wordt er gecontroleerd of deze ook overal verwijderd is.

Deze nacontrole is essentieel, het niet verwijderen kan tot slachtoffers onder vleermuizen leiden.

Fase 2:

Vanaf 1 mei tot 10 juni vinden de werkzaamheden plaats aan de noordelijk deel van het gebouw aan de noordgevels en vrije oostgevels (fase 2), zoals aangegeven in figuur 1.

Uitgezonderd zijn de ruime overstekdelen van de bovenverdiepingen (mogelijk broedplekken van gierzwaluwen) en de gevels die op het westen gericht zijn (mogelijke verblijflocatie kraamgroepen).

Indien na veldwerk voor gierzwaluwen (1 mei-20 mei) blijkt dat bovenste verdieping niet door gierzwaluwen wordt gebruikt kunnen de werkzaamheden aan de noordelijke wel integraal worden uitgevoerd. Anders moet het werk aan deze bovenverdieping worden ingehaald in fase 3 of 4.

Als de west- en zuidwest gevels aan de noordzijde van het gebouw geen verblijfslocaties van vleermuizen zijn worden deze delen vrijgegeven voor de periode 10 juni tot 15 augustus en kunnen de werkzaamheden hier wel uitgevoerd worden.

Begeleidend ecooloog geeft aan welke openingen eventueel tijdelijk gedicht moeten worden. Dit zijn de plekken waar in het voorjaar kleine aantallen vleermuizen aanwezig zijn.

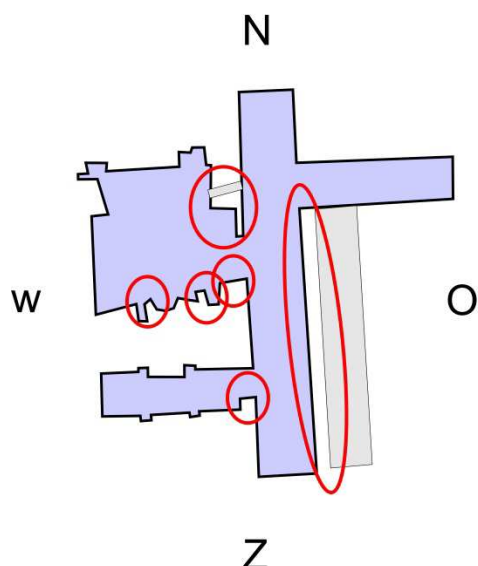
Fase 3:

Aan het zuidelijk deel van het gebouw aan de zuid en westgevels kan tussen 15 augustus en 1 oktober gewerkt worden.

Eventueel kan als dan ook aan de westgevels van het noordelijk deel van het gebouw gewerkt worden (zie figuur 1). Hierbij moet dan wel tijdelijk enkele verticale voegen afdicht worden maar alleen daar waar een verblijfplaats van een enkele vleermuis is vastgesteld.

Begeleidend ecooloog geeft aan welke openingen eventueel tijdelijk gedicht moeten worden. Dit zijn de plekken waar in het najaar kleine aantallen vleermuizen aanwezig zijn.

Plekken waar dan nog een zomerverblijfplaats aanwezig is zal door de aannemer overgeslagen worden, en krijgen tijdelijk geen verdere behandeldeling. Het uitvoeren van werkzaamheden op deze kwetsbare locatie(s) zal dan in fase 4 na gehaald moeten worden. Werkzaamheden kunnen hier dan alleen ingehaald worden als deze door de begeleidende ecooloog vrijgegeven zijn.



Figuur 3: De locaties waar met steigers gewerkt moet worden.

Fase 4:

In de periode 1 oktober tot 1 november worden de werkzaamheden aan de oostgevel en in de nissen uitgevoerd (zoals aangegeven in figuur 1). Dit zijn voor een hoogwerker of onderhoudsbakken niet bereikbare plekken. De steigers kunnen een week eerder geplaatst worden, vanaf 24 september.

De plaatsing van de steigers wordt te plekke door een ecooloog gecontroleerd. Deze mogen de in- en uitvliegplekken niet blokkeren.

Ook worden in deze periode de plekken behandeld waar in de zomer van 2018 nesten van gierzwaluwen of zomerverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig waren.

Begeleidend ecooloog geeft ook hier aan welke openingen eventueel tijdelijk gedicht moeten worden. Dit zijn de plekken waar in het najaar kleine aantallen vleermuizen aanwezig zijn.

10. Afsprakenblad

Er is altijd een kopie van het werkprotocol op de werkplaats aanwezig. De inhoud is bekend bij de aannemer en uitvoerder. Het nummer van begeleidend ecooloog is goed vindbaar op de werkplek aanwezig. Start- en einddatums worden geprotocolleerd (schriftelijk vastgelegd) in bijgevoegd document. Afwijkingen zijn alleen mogelijk na schriftelijke vastlegging (in protocol document) en na goedkeuring door begeleidend ecooloog.

Geldigheidsduur protocol:

Dit protocol is geldig vanaf 1 april 2018 tot 1 november 2018.

Geldig voor:

Dit protocol is geldig voor de reinigingswerkzaamheden inclusief coating aan het Smedinghuis. De waarborgen voor het niet overtreden van de verboden van de Wet natuurbescherming gelden wanneer de reinigingswerkzaamheden inclusief coating worden uitgevoerd volgens aanwijzingen in dit werkprotocol document.

Eigenaar:

Datum:

Aannemer:

Datum:

Begeleidend ecooloog:

Datum:

11. Literatuur

BIJ 12, 2017. Kennisdocumenten Soorten – Natuurbescherming.

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Hommersen, V.J.A., Limpens, H.J.G.A. en E.A. Jansen, 2017. Quicksan Wet natuurbescherming Smedinghuis te Lelystad. Rapport 2017.33. Bureau van de Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Ministerie van Economische Zaken, 2016. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming).

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-03-01#>

Reiter, G & A. Zahn, 2005. Leitfaden zur Sanierung von Fledermausquartiere im Alpenraum. Interreg IIIB Lebensraumvernetzung. [http://fledermaus-](http://fledermaus-bayern.de/content/fldmcd/schutz_und_pflege_von_fledermaeusen/leitfaden_zur_sanierung_von_fledermausquartieren.pdf)

[bayern.de/content/fldmcd/schutz_und_pflege_von_fledermaeusen/leitfaden_zur_sanierung_von_fledermausquartieren.pdf](http://fledermaus-bayern.de/content/fldmcd/schutz_und_pflege_von_fledermaeusen/leitfaden_zur_sanierung_von_fledermausquartieren.pdf)

Bijlage 1:
Voorbeeld Format Protocollering

Het te gebruiken reinigingsmiddel is:

Het te gebruiken impregneermiddel is:

Start van fase 1 was:

Einde van fase 1 was:

Toolboxmeeting werknemers was op :

1^e Veldonderzoek naar gierzwaluwen en vleermuizen was op:

Door:

2^e Veldonderzoek naar gierzwaluwen en vleermuizen was op:

Door:

Afwijking m.b.t. uitvoering fase 2:

.....

Start van fase 2 was op:

Einde fase 2 was op:

.....

3^e Veldonderzoek naar gierzwaluwen en vleermuizen was op:

Door:

Afwijking m.b.t. uitvoering fase 3:

.....

Start fase 3 was op: :

Einde fase 3 is: :

Datum van controle op correcte plaatsing steigers is:

Door:

Start fase 4 is: :

Einde fase 4 is: :

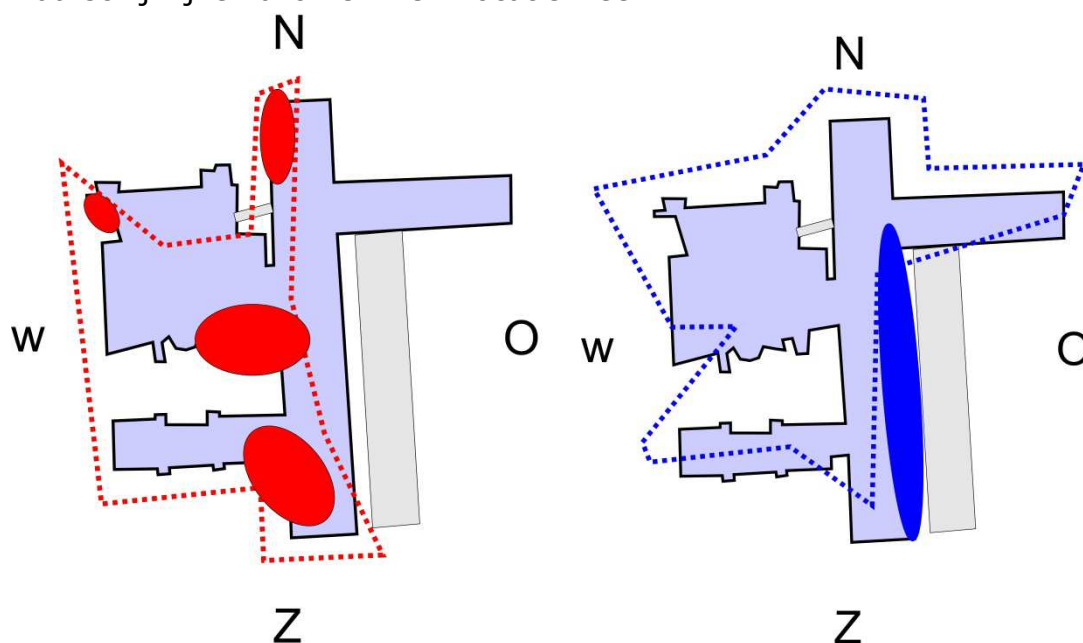
Afwijking m.b.t. uitvoering fase 3:

.....

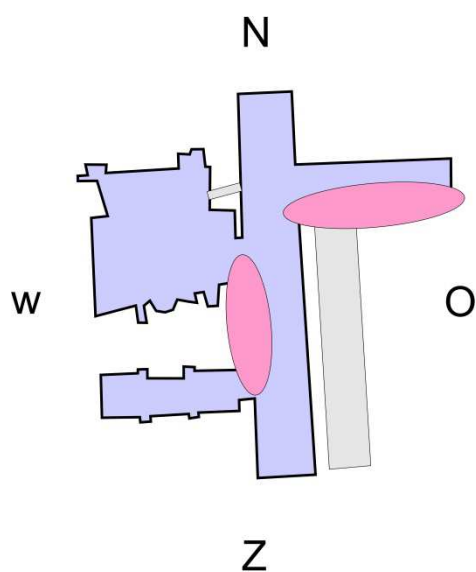
Bijlage 2:

Inschatting vleermuis locaties:

Zomersituatie (1 mei- 15 aug) in rood en wintersituatie (1 okt- 1 april) in blauw. De rode cirkels geven de warmste plekken aan. De blauwe cirkel geeft de waarschijnlijke nazomerzwermlocatie weer.



Inschatting gierzwaluw locaties: De cirkels geven de waarschijnlijke nestlocaties weer. Maar andere plekken zijn ook mogelijk.



Bijlage 3:

Wet Natuurbescherming

1 Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen (artikel 1.11). De zorgplicht houdt in dat ieder voldoende zorg in acht neemt voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en in het wild levende dieren en planten in hun directe leefomgeving. De zorgplicht houdt in elk geval in dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten een dergelijke handeling achterwege laat. Of -indien dit niet kan- de gevolgen worden voorkomen, beperkt of ongedaan worden gemaakt. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

2 Vogelrichtlijnsoorten

De Vogelrichtlijn is een in 1979 vastgesteld richtlijn van de Europese Unie. Het doel is de bescherming, het beheer en de regulering van de in de lidstaten voorkomende vogels. De bescherming van soorten die onder de vogelrichtlijn vallen en het aanwijzen van beschermde gebieden is vastgelegd in de Wet natuurbescherming. De verboden die voor ruimtelijke ontwikkelingen het meest relevant zijn worden hieronder nader toegelicht.

Artikel 3.1:

4. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
5. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
6. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
7. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
8. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort

De verboden in de wet zorgen voor bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Daarnaast zijn nesten van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd, ook als hier niet gebroed wordt. Met de huidige kennis gaan wij ervan vanuit dat dezelfde categorieën gehanteerd blijven als onder de Flora- en faunawet het geval was.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak inzicht nodig in zowel de nesten in het plan- of projectgebied als in de omgeving. De onderscheiden categorieën zijn:

- i. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil)

- ii. **Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus)**
- iii. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk)
- iv. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil)
- v. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: boerenzwaluw, groene specht en torenvalk)

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 tot en met 4 de volgende soorten: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd.

De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten: blauwe reiger, boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, brilduiker, draaihals, eidereend, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, kleine vliegenvanger, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverzwaluw, pimpelmees, raaf, ruigpootuil, spreeuw, tapuit, torenvalk, zeearend, zwarte kraai, zwarte mees, zwarte roodstaart en zwarte specht.

3 Habitatrictlijnsoorten

De Habitatrictlijn is een in 1992 vastgesteld richtlijn van de Europese Unie. De habitatrictlijn heeft als doel om de biologische diversiteit te waarborgen door het in een gunstige staat behouden of herstellen van natuurlijke habitat en van wilde dier- en plantensoorten. Dit vormt een aanvulling op de bescherming van vogels en hun leefgebieden op grond van de Vogelrichtlijn. De verboden die voor ruimtelijke ontwikkelingen het meest relevant zijn worden hieronder nader toegelicht.

Artikel 3.5:

- ii. Het is verboden in het wild levende soorten genoemd in de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- iii. **Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.**
- iv. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- v. **Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.**
- vi. Het is verboden planten van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

4 Andere soorten

Naast de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal dier- en plantensoorten beschermd. Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A van de Wet natuurbescherming. De verboden die voor ruimtelijke ontwikkelingen het meest relevant zijn worden hieronder nader toegelicht.

Artikel 3.10:

- i. Het is verboden om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers met de status 'andere beschermde soorten' (Bijlage A van Wet natuurbescherming) opzettelijk te doden of te vangen.
- ii. **Het is verboden om de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel 1 opzettelijk te beschadigen of te vernielen.**
- iii. Het is verboden om vaatplanten van de 'andere beschermde soorten' in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Tabel 1 geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn en andere beschermde soorten).

5 Gedragscodes, vrijstellingen en ontheffingen

De bovengenoemde verboden zijn niet van toepassing op handelingen die worden uitgevoerd in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, als deze handelingen worden uitgevoerd conform een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. Hierbij geldt de eis dat de handelingen die van toepassing zijn op vogel- en habitatrichtlijnsoorten een wettelijk belang dienen uit de Habitat- of Vogelrichtlijn. Het gaat dan bijvoorbeeld over de instandhouding van natuurlijke habitats, de volksgezondheid of ter voorkoming van ernstige schade aan gewassen (zie artikel 3.8 lid 5 van de Wet natuurbescherming).

Tabel 1. Schema verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (Ministerie van Economische zaken, 2016).

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen